بررسی نقش روان‌شناسی در درمان اختلالات گفتاری به مناسبت روز ملی «گفتاردرمانی»

از سکوت تا صدا

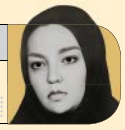

سمانه معماریان
مدرس دانشگاه و روان‌شناس

در زندگی انسان، توانایی صحبت‌کردن چیزی فراتر از یک مهارت است. این توانایی زیربنای ارتباط، یادگیری، رشد روانی و تعامل اجتماعی است. حالا اگر این توانایی به هر دلیلی دچار آسیب یا اختلال شود، فرد خود را از مهم‌ترین ابزار بیان محروم می‌بیند و در این صورت گفتاردرمانی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین حوزه‌های میان‌رشته‌ای در روان‌شناسی، علوم اعصاب، زبان‌شناسی و توانبخشی به کمک فرد می‌آید. در روز ملی «گفتاردرمانی» فرصتی فراهم شده تا بیشتر درباره این حرفه ارزشمند صحبت کنیم. حرفه‌ای که با ابزارهای علمی و رویکردهای انسانی به بازسازی صدا، کلمه و معنا در زندگی افراد می‌پردازد.

پیشگیری؛ نقطه شروع یک مسیر سالم

در روان‌شناسی رشد، بر این اصل تأکید می‌شود که «پیشگیری بهتر از درمان» است. اختلالات گفتاری نیز از این قاعده مستثنی نیستند. بسیاری از اختلالات گفتار و زبان اگر در سنین پایین شناسایی و مداخله شوند، به‌طور کامل قابل درمان هستند یا شدت آنها به حداقل می‌رسد.

برای مثال، کودکانی که در دو سالگی واژگان محدودی دارند یا در سه سالگی هنوز جمله‌سازی نمی‌کنند، به ارزیابی نیاز دارند. بسیاری از والدین با این تصور که «بزرگ می‌شود، درست می‌شود» فرصت طلایی درمان را از دست می‌دهند که کاملا اشتباه است. از طرف دیگر، محیط زبانی خانواده نقش مهمی در پیشگیری دارد. تعامل مثبت، پاسخ به سؤالات کودک، کتاب‌خوانی مشترک، استفاده از واژگان متنوع و مشارکت در بازی‌های کلامی، همگی به رشد طبیعی زبان کمک می‌کنند. در واقع، پیشگیری از اختلال گفتار، از دل تعامل سالم با کودک شروع می‌شود.

درمان؛ بازسازی صدا، معنا و ارتباط

اگرچه اختلالات گفتاری طیف وسیعی دارند اما گفتاردرمانگران با بهره‌گیری از رویکردهای متنوع، براساس روان‌شناسی یادگیری، علوم اعصاب و اصول ارتباط انسانی، برای هر فرد مسیر درمانی خاصی طراحی می‌کنند. مثلا در تأخیر زبانی کودکان، درمان با تحریک زبان در محیطی بازی‌محور آغاز می‌شود. تکنیک‌هایی مانند مدل‌سازی، گسترش جملات کودک، استفاده از تصاویر و بازی‌های نمادین، پایه‌های زبان را تقویت می‌کند یا در مشکلات تلفظ یا واج‌آموزی، گفتاردرمانگر با تمرین‌های حرکتی دهانی، آموزش صحیح تولید صداها و افزایش آگاهی شنیداری به کودک کمک می‌کند که گفتارش واضح‌تر و قابل فهم‌تر شود.

در موارد لکنت زبان، درمان فقط به تمرین گفتاری محدود نمی‌شود. درمانگر در کنار تکنیک‌هایی مانند کنترل تنفس، کشیده‌گویی یا مکث‌درمانی به کاهش اضطراب، تقویت اعتماد به‌نفس و اصلاح تعامل‌های اجتماعی فرد نیز می‌پردازد یا در بزرگسالانی که دچار مشکلات نورولوژیک (مانند آفازی پس از سکته) هستند، تمرین‌های بازآموزی گفتار، حافظه زبانی، درک دستوری و استفاده از روش‌های جایگزین ارتباطی، می‌تواند تا حد زیادی توانایی ارتباطی بیمار را بازیابی کند. حتی در کسانی‌که دچار اختلالات صوتی هستند، گفتاردرمانگر با اصلاح عادت‌های گفتاری، تمرین تنفس دیافراگمی و گاهی همکاری با روان‌پزشک (در اختلالات منشأ روان‌تنی) می‌تواند به‌فرد کمک کند.

گفتاردرمانی، علمی انسانی

درمان اختلالات گفتاری فقط آموزش کلمه نیست، بلکه بازسازی اعتماد، بازگرداندن حس دیده‌شدن و بازیابی ارتباط انسانی است. در این مسیر، نقش روان‌شناسانه گفتاردرمانگر بسیار مهم است. او باید توان تشخیص، همراهی عاطفی، آموزش مؤثر و حمایت پایدار را توأمان داشته باشد. بیراه نیست اگر در روز ملی گفتاردرمانی از متخصصانی قدردانی می‌کنیم که صدای خاموش را به گفتار می‌رسانند؛ کسانی‌که صبورانه، کلمه به کلمه و جمله به جمله به زندگی معنا می‌بخشند.

آیا بنده وکیلم

اگر مرد طلاق ندهد؟!

اگر گذرتان به دادگستری بیفتد با مردم نگران و آشفته‌ای مواجه می‌شوید که معمولا به دلیل عدم آگاهی و آشنا نبودن به قانون کارشان به آنجا کشیده شده است. قطعا اگر مردم بدانند چه حق و حقوقی در زندگی دارند با مشکلات کمتری مواجه می‌شوند. بر همین اساس هر هفته در این بخش با همراهی نسیم احمدی کارشناس حقوقی به بررسی اجمالی یک موضوع حقوقی مربوط به خانواده می‌پردازیم.

یکی از موضوعات مهمی که در دادگاه‌های خانواده با آن روبه‌رو هستیم، مبنای قانونی طلاق یک‌طرفه زن است و این‌که او چگونه می‌تواند بدون رضایت همسرش طلاق بگیرد. در پاسخ به این پرسش باید گفت در نظام حقوقی ایران، اصل بر این است که اختیار طلاق در دست مرد است اما زن نیز تحت شرایط مشخص و با اثبات دلایل منطقی و موجه، می‌تواند از دادگاه تقاضای طلاق کند. براساس ماده ۱۱۳۰ قانون مدنی، زن می‌تواند در صورت بروز عسر و حرج، دادخواست طلاق به دادگاه خانواده تقدیم کند. عسر و حرج به معنای وضعیتی است که ادامه زندگی مشترک برای زن مشقت‌بار و غیرقابل تحمل باشد. از جمله مصادیق عسر و حرج می‌توان به مواردی همچون اعتیاد شوهر، ضرب‌وجرح، خیانت، ابتلا به بیماری‌های روانی یا صعب‌العلاج، عدم پرداخت نفقه، ترک زندگی و سوءرفتار مستمر اشاره کرد.

زن موظف است این موارد را با مدارک و مستندات قانونی به اثبات برساند و در صورت احراز شرایط از سوی دادگاه، حکم الزام زوج به طلاق صادر می‌شود. چنانچه شوهر از اجرای حکم خودداری کند، دادگاه رأسا و از جانب زوج، صیغه طلاق را جاری کرده و آن را ثبت می‌کند. بدیهی است در این مسیر، مشورت با وکیل متخصص در دعاوی خانواده و تهیه مستندات دقیق، نقش تعیین‌کننده‌ای در تسریع روند حقوقی و احقاق حق زن ایفا می‌کند.

جدول

توضیح برای رمز جدول:

پس از حل کامل جدول از پشت سرهم قرار دادن حروف خانه‌هایی که با عدد مشخص شده‌اند رمز جدول به دست می‌آید.

تعداد حروف رمز جدول در هر شماره می‌تواند متغیر باشد.

طراح: بیژن گورانی

رمز جدول شماره قبل:

چای سبز